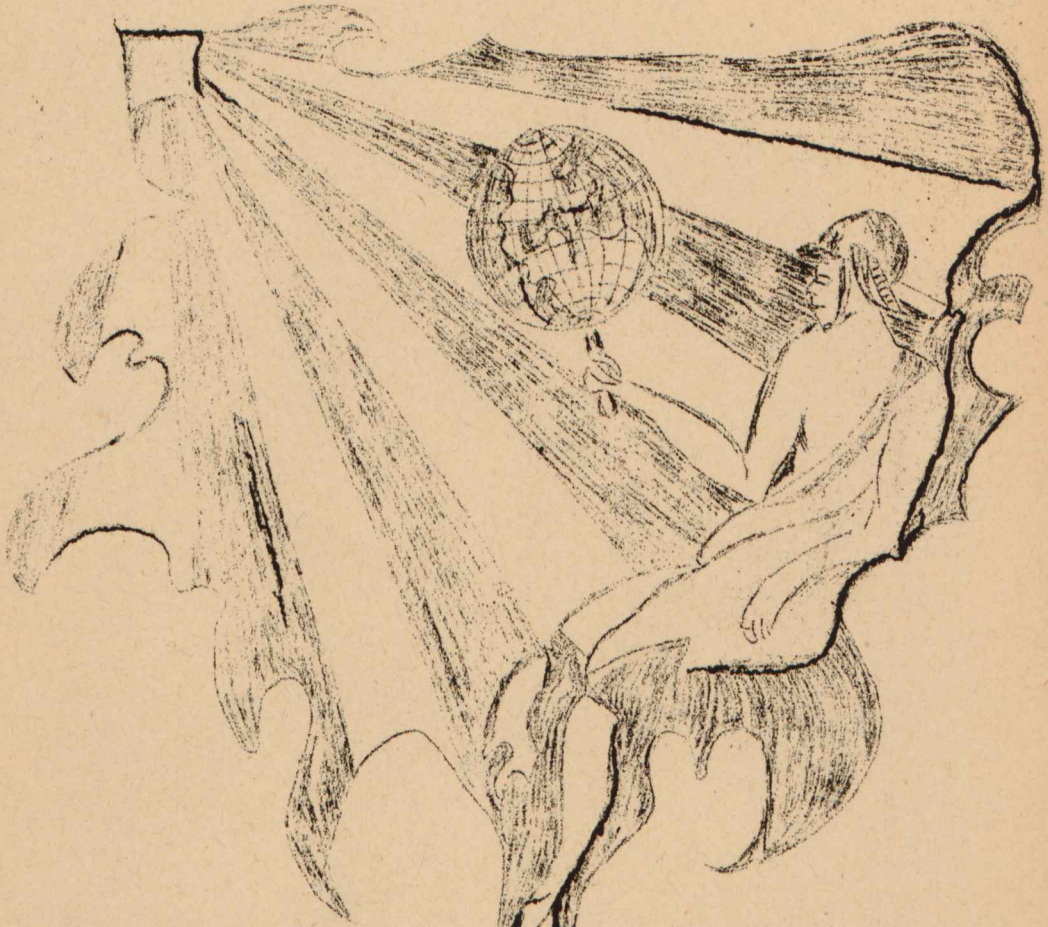

1925

Maastarain

MER - KUUR.

N° 4.

W. O. J. 3008
M. O. J. 3008

AR EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

Sf. 10866

MERKURI

N° 4 (7).

5. märts 1925. a.

III. aastak.

Teadakanne

Sellega kuulutab „Merkuuri“ toimetus
auhinnalise kirjatoode võistluse teemile:

„Missugusena näeksin oma kooli tulevikus.“

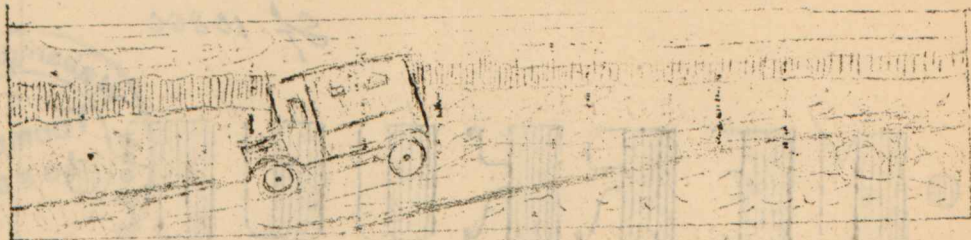
Auhindadeks on määratud:

1) Fr. Juglase „Maailma lõpus.“

2) L. Koidula „Kars juttu.“

Tööde sisseandmise viimane tähtaeg on
20. märts s. a.

Toimetus.

HUVIREIS SINTI.

"Sindi on lähem koht Pärnule, kus näha saab mõndagi huvitavat."

Tarnasele otsusele jõudsiime meie, algkooli lõpu-
klassi õppurid, 1923. a. kevadel, mil oli kavatsus viim-
seid koolipäevi lõpetasalt veeta.

Musul hommikul kogusime koolimaja, igal
kaasas leivakotti. Vähepeal oli telefoni teel järele
päritud, kas lastakse meid vabrikut vaatama. Oli
lubatud ainult riisendusi tehtud vaatajate arvus.
Kuid mõned meist olid valmis sõitma küll Sinti,
vabrikusse nad just tankinud polekski.

Et meid oli 20-re umbes lootsime sõita
ühe autoga, kuid seegi oli tellimata. Läkitati
saadikuid ja umbes tunnilise ootamise järele jõu-
dis auto pärale. See oli kinnine, pulolarnist kas-
tiga, kuhu mahutasime endid, muusi kuhjates.

Algas minu esimene autosõit, kaasõitjate
süles, pimedas autorongis. Ainult juhtumisi vilk-
satas lapikene "välisilmast" kaasõitjate vahelt.

Unustasime aga mõnda lihtsat maastik malle tun-
tud. Nantur varemalt nõrkisid tee ja metsakappid,
kust üle paistavad vabrikud korstnad ja kirikutorn.

Juba sõitis auto alevi vahele. Lõpuks jäi ta
kask alevit seisma. Radus kõrvulikuastav pöörin,
mis minu ainsuse mulje esimesest autosõidust. Kõ-
bisime õnnelikult maha ning aruamata "meeste"
juhatusil sammusime läbi Pargi vabriku värava
juure. Sisselaskmist nõutama läks meie õpetaja.
Leni vaatamise väljus ringi, kaugemale ei sõnnida-
nud siiski minna. Jõudsid viimaks tagasi sees-
olijad ja nendega kaassas keegi vanaherra val-
ges kuuks. Teatati, et siiski oleval luba saadud
terele perle vabriku minemiseks, ja juhataja
järele anemarsis algaski tekonid. Jäin kahjuks
rea tagatippu ja pidin ilma jääma puljuist
seletustist.

Astusime ruumi, kus seisis suured villa-
panid - tootesmaterjal, mis väljamaalt tuleb.
Kõid olime tihti oma linna uulitsal näinud,
kui Lindi villavoor läks. Kõrvakuumis pais-
tis läbi tolmupilvede ja villatopsude mungis-
sugune masin mille ümber inimesed astel-
dasid. See uures masin oli "hunt". Ta
lahutas villa pehmetes, kust see siis vraga =

simisruumi viidi. Seal seisi suurid masinad, mis
endist suuri rullide kummeid purustasid. Nende rull-
ide vahelt tuli neli välja õrna kangana, mis teisele
korrale retuusruumi viidi. See oli suur saal, kus ka-
hes reas seisis retuusmasinad, mingisugused kandi-
taolised, kuue kalle rassa vahel lõngad pinguti tõm-
matud. Ühel raval olid poolid, kuue kogus lõng.
See saud liikus ratastel edasi ning tagasi, kord
oli masin suur, sealsamas kiskus end aga kinni.
Tja, masina järel valvas naisterahvas, sõlmides mõnd
purustläänud lõnga. Juba selle saali teises otsas
oli kuulda müinat, ja kui astusime kudumis-
saali, tahtsid nõivad tõhreda ägetast plarssu-
tamisust. Seda müra tegid paarkümmend telge,
mis polnudki palju teistsugused harilikust käsi-
teljest, ainult töö käis kiiresti. Tähtikud näeb
ainult siis, kui uut pooli sisse pannakse, ja kan-
gas liigub silmnähtavalt.

Kudumissaalist välja tülles pole kangad
veel sugugi valmis. Need uhutakse, värvitakse,
pestakse, kuivatatakse, pressitakse ning pannakse
kõpuks ilusti kokku. Palju oli selleks masinaid,
kuid käitsi tehti ka palju. Isikliku huvitav
oli press, mis si liikunud üle viide, vaid rii lii-
kus üle tema. Ühtlasi tõmbas ta terav rii-
rullid.

seid, mis kujutakse samas kudumissaalis, te-
hakse hiljem hästi karvaseks, selleni on isesugused
masinad. Käijum ei töötanud üksi niist.

Teine tööstusharu Linds on puuvillase
riide ümbertöötamine. Seda riidet Linds ei kuju-
ta, vaid toores riie tumakse siia. Siin pleegi-
takse, kõvetatakse talt karvad, värvitakse ja
trükitakse nad käijum. Tehakse veel peaväti-
te. Trükkimiseks tarvisminevad graafikud
graveeritakse ka koha peal. Trükkimine sündis
nabek majakorral: trükkimasin oli alumisel
korral, sealt jooksis riie teisele korrale, kust
kõrre pandi.

Siis tärsime vaatama vabrikut käimapa-
nevaid allikaid. Neid on kaks: veeturbiin
ja aurumasinad. Katlamajas susisesid hiigla
auru ^{katlad}. Terveid puuhälge lasti tulla
kukkuda. Färgmises ruumis asetus lokomo-
biil. Lagemata hulks rühmu käis ümber hiigla-
suure rattal, mis liikus peadpööritava rii-
nusega.

Lõpuks juhutati meid veetorni. Vaevaga ro-
misime selle kordtreppi kaudu ülesse, vaeri-
tasus end aga hästi, sest ülevalt avanes suu-
repäraline vaade ümbrusele. Torni jala juu-

res olid vabriku hooned ja ligidalt sahatas
jõepais, eemal aga laiutasid viljaväljad met-
sad ja teisel pool onid rabad. Varsti tulime
jälle alla, keereldes ümber tervet torni täitva
veenõu. Hoonetes liikudes olime hoopis uude koh-
ta välja jõudnud. Siis läksime suurde kär-
neriaeda, kus paljud paksud kasvavad õige
mitmesugused ja enneaegemad taimed, sa-
muti ka tüüpkõnes, kust meid läbi juhiti.
Isegi puuri poolvalmis viinamarja koburat nä-
gime. Ka toredaid loomi oli seal. Lõua, väike-
kaarvärvilise sabaga vau jalutas seal oma
perekonnanaga. Meid nähes turtus ta nagu
kalgun. Tealsamas väikeses aias elutses mets-
kitt.

Kõiki neid asju näinud olles lahkusime
aiast ning valge kuuuga härrast ning jõud-
sime välja hoopis tundmatusse kohta, kust al-
les juhatusel järele jõudsimel parki, kus oli val-
viku värav, väravavahi maja ning seal meie
asjad.

Läksime siis paisu vaatama, et ta aga
kivadise suurvee tõttu lõhutud ning jõ-
gi palke ja tütse risti-rästi täis lahkus-
me sealt ning läksime mööda jõekallast

üllesse vabriku varemeid v. t. m. A. S. on
müürid mis jõuti üles ehitada, siis aga tuli
vesi ning töö katkestati. Pimedas ruumis sam-
maste vahel läigib vesi ning tuletab meele
Itaalia Venedigot, kus samuti vesi ümber lin-
na loksus. Talvel on neis varemes liiväli.

Kavatsesime peatuda varemete kõrval hei-
namaal, puhata ning süüa, kuid kohviks oli
see väga vesine, ei saanud mahagi istuda.
Läksime siis uuesti alevisse ning jõud^{es} kol-
mat korda parki, pihitsesime kõike seda päe-
va hea kõhutäiega.

A./9.

"Kiire" peakoosolek.

Koosoleku avas H. Hansen ning asus
kohe päevakorras oleva esimese punkti, s. t.
koosoleku juhataja ning kirjatoimetaja vali-
misele. Enne aga anti koosoleku juhatajale
õigus lärmitsejaid koosolekult kõrvaldada.
Koosoleku juhatajaks sai naisõppur Fischer,
kes sellele ametile küll ei tahtnud asuda,
aga "rahva hääl on fumala hääl" ning
selle vastu ei aidanud miski asi. Lõpu-
~~misilte~~ ~~kirjatoimetaja~~ ~~koosoleku~~

~~Arvutatakse~~ ~~inglise~~ ~~puhastamis~~ "Merkuuri"
tegevuse eesmärgi mille loob maha M. Nukk
ning ta ei ole järjekindlalt ütelnud, laiali levi-
tama. Nukk küsib mida teha "Merkuuri"
puhastamisega, kas anda välja paar suurt või
palju väikseid, st. "Kiire" tegevusalbumi või
jätta raha "Merkuuri" väljaandmiseks? Ka olla
eelarvet karitsalei kuluseid liig väärt ettenähtud
ning need olla vaja lisa, Loodetakse 21.
korraldatast pidust nii palju "puhastamis-
se võtta" et kõik asjad nõrda saab seada.
Nukk lubab ka "Merkuuri" puhtastamisest
alla 500,- juhtuva puudujäägi korral. Pi-
du asjus tehakse võrdlemisi vähe sõnu, Tahetak-
se küll mitu piduskomisjoni valida, lühik-
se aja käega ning sellega jääb endine Ma-
leturiniiri korraldus tööriista elava välisuse.
Goovitatakse turniiri hoopis pidamata jätta,
soovitus lähik-aga vett vedama. Valitakse
uus turniiri korraldaja komisjon, rahhu
valitakse mõned naised nende tähtsust.
Ükski naisõppureist ei võtnud koosolekul
sõnu ning ~~mitte küsiti~~ ~~kas nad~~ ~~re-
-dile~~ midagi soovivad, vastas üks naine: "Oh,
aega on, küll me korraldame."

Koosoleku lõpetati järsku, n. ü. poolt sõna
pealt.

J. M. d. G.

Opilaste kirjatoode õhtu.

Kirjutajate pidulik väljagamine ja rõõmsad näod lasivad oletada, et tulemas midagi rõõmsat, erakorralist, huvitavat. Kuid siis, nagu völn selgest taevast, hakkatakse korraga etteheiteid tegema: meie kõik olevat laisad, ja noomitakse nii et hing armas, aga, päris tõesti, mitte midagi ei mäista vastata. Siis vahetuvad osuol sellis tükis, et Hanson ütles peast, aga Niirk luges paberilt. Tema etteheited polnud nii teravad, sest esiteks ei käinud nad just isiklikult meie kohta, vaid ol enam üldises mõttes, ja teiseks, et Niirk luges nii pirkamisi, venitades. Kuid see on kind juba tema stiil ja selle vastu ei vöi midagi ütelda (Neil oli ikka mõnes tükis õiguse küll).

Siis asus kõnetooli Hans Hanson ja jutt voolas nii rõõmsalt vesi, kõrvalelades tuisa-se tuju. Tegei elektrilambid hakkasid inst heledamalt põlema. Kuidas siis lüügisid kammitud puud, mis nad kummutasid

~~naerutustunne~~ ettepoole. Muidegi, Hansu
juttustuses oli mõnigi köödistav koht ja kogu
töö kergelt kirjutatud.

Ed. Pärna ettekanandes oli eestvõtt hea
keel, sest jutt jookseb tal ladusasti. Ka
püüab ta keeleuuduste alal sammu pi-
dada ning tarvitab sõnu, mis vajaks tõl-
kimist. „Kännu Hansu“ kohta ei saa head
ütelda. Temast ei jäänud sugugi terviku
muljet, tundus vaid katkena, ning sellena-
gi oli ta õige sakiline. Millekski oli sinna
sekka tõmmatud kõigile tuttav muinasjutt
kes kaevu hiippas, et taeva pääseda, kuna
ta rahulikult kaevu jäeti. Kännu Hansu
iseloom, mille kirjeldus vist jutt, jäi täis-
ti arusaamatuks.

Hansoni teine jutt oli jälle Hansust
enesest. Üldse teeb ta endaga palju tegemist.
Geenord on tal ligi veel vend Miku. Venna-
liku kaadelduse kirjeldus oli kena, veel parem
aga rahuroom.

M. Nunki'i jõulujuttustis, mõne väike-
se naljategemise katse peale vaatamata, oli
kurk, ja aine tündus liig otsituna.

V. Nunki laupäeva õhtu kirjeldus on liht-

ne elust võetud riigikulus, ilma suuremate
reeliliste kui ka mõtteliste ebastusteta.

Kogumidje õhtust oli täiesti rahuleldav,
ja loodame peatsed kordumist.

A. / 4.

Karla seirkuseid linnas.

(Järg.)

Aluses, vagnist välja astudes, ei näinud
Karla peäle vähem rahvahulga midagi. Tuv
ammuli jäi ta ringi vaatama, kuid mitte kuu-
ars, sest varsti tõmbas oma teid kättpeidi
enda järele. Nad tungisid läbi rahva jaa-
mahoonesse ja säält tänavale. Siin nägi
Karla suure hulga toredaid vanuseid
reas. seisvat, kõik peaaegu ühte moode uh-
rad. Puris istusid mehed kinnisevate vask-
-või höbenööpidega vruu ees. Tegajult tu-
lid jammahoonest mõned, ransad, istu-
sid vanurisse ja kadusid imerisid pi-
ni tänavat linna poole. Nä ema Karlaga
istus ühte sarnaseme vankusse, ja ainsu
pietralöödgiga rihutas kitsas hobuse kinnide
sõidule. Torv oli see sait Karla meelest.
Tõttamata põlvnõu paaljule, rüütas ta ringi.

Imelik paistis talle ajuolu, et vanne pea-
aegu põrinata sõitis ning sugugi ei rappu-
nud, olgugi et sõideti mööda murrakive. Il-
lemata lõbus oli nii sõita, just kui mõisahär-
ra runagi.

"Nünn as, ei tää kelle oma sihande tore
vanne piias oleme?" küsis Karla emalt.

"Si om ju vuurman, ni rikksääl vaksaa-
li chen ollive vuurmani!" seletas ema.

Karla tegi näo, nagu oleks ta arm saa-
nud, olgugi et tal vähematki aimu ei
olnud, mis see "vuurman" tähendab. Jõuti
linna. Tga vähemgi asi oli siin Karlale
uudisena. Ühred majad, mille kõrval ise-
gi alevi tore postkontor hurtsik, toredad
vaateaknad, peaaegu samasuurad kui
kodus rehaluse uks, ja veel säravad kaa-
lad sääl tuga! Kõike seda ei jõudnud
Karla vaadatagi. Viimaks pööras "vuur-
man" kuhugi kitsasse põiktänavasse ja
peatas madala maja ees, mille ukse
kohal roostetanud silt, päälkõrjaga
"Vürtsi pood", rippus. Voorimehe peatades
ilmus uksele tädi, suudles ema ja Kar-
lat, ning viis nad, kui ema voorimehe

seiduhinna välja maksis, tuppa. Tuli enne
läbi minna post. Kõniti taga seisev tüdi-
mees teretas neid lahkelt. Imelik näis aga Kar-
lake see, et poes ainult mõni jahukott ning kee-
ringatinn, riivilil mõned parakesed ja purgid
Aafrika otsis ta suure silm riiguid riide-
kargaid, laus ripppuuid pastlanahku, töö-
katist lõhnavaid hobuseruustu ning ratta-
määrde tünne, nagu seda alati poes al-
ti näha sai. Isegi tavaline poe lõhn puu-
dus siin. Tüdi viis nad aga edasi, poe
kõrval asuvasse tuppa või saali, nagu ta
seda ise nimetas.

Istudes imelikul pehmel voodil või pin-
gisarnasel istmel, (Karla ei olnud enne korda-
gi sohvast näinud) valdas teda isesugune nuk-
rus. Ta tundis enese nii imelikult kohmetu-
nud, võõra ja aryliku olevat, nagu ei kunagi
enne. Isegi väikese Linda ees tundis ta häi-
bi, kuna see sugugi nii aryl ja kartlik pol-
nud. Alles tükk aega hiljem, kohvilauas,
sai Karla oma endise lõbeasa oleku kät-
te. Tüdi kandis lauale toredasti lõhnavat
saiat, teevõrste, juustu ja senni. Toit muut-
es samapäraselt hädas oli Karla armult

siingiga, mis na siire oli, et kammustada ei saa
muid.

(järgmiselt.)

Male.

Õ/R "Kiire" malekommissjoni korraldusel peati
26. jaan. kuni 5. veebr. kaubanduskooli õpilaste
omavaleline maleturniir. Turniiri peati ühes-
sas võorus. Osavõtjaid oli 10. Et malemäng
meie koolis alles algastmel, siis olid ka mäh-
itud juhulised ja huvituseta. Nii tuli
mänge ette kus võistleja kaotas väga nõrga-
le vastasele, kuna võitis paremat.

Kohtadele tulid: 1) III kl. 28½ punktiga,
2) II kl. 12½ p. ja 3) I kl. 4 p. Esimesele
auhinnaks määratud damkamängu või-
tis Vold. Leping 8 punktiga. Teisele kohale
tuli H. Kurk 6½ p. ja kolmandale —
Ed. Sild 6½ p.

Lähemal ajal on kavatsus korraldada
klassidevahelise maleturniiri, mis müüdu-
gi iga klassi võimised kaalule panek.

Joh. Suhanson.

Mitmesugust.

"Merkuur" N: 3 ilmunud ülesannete lahendused:

Hoburüppe ülesanne:

"Oh minu ilus isamaja,
oh minu kallid kodumaa,
ohkan teis ohku taga,
vöõrsil väene hingata!

Jaeva tuuled, armu huuled,
nandke koju mu tervised!

Pühade ülesanne:

Kaava

Arce

Skmarine

Daatum

Pärnu

Ülemiste

Hermann (K. A.)

Inetu

Õieti lahendasid: Korke, Pungus, Hecht, Lepp,
A.

Kirjavastuseid:

Vaire. — Kõlbas ainult „Lastelehele“.

Ed. Pärna. — Kahtlesime, teie töö juures juba alguses, ning põhjalikumalt järele uurides leidsime kahtluse täitsa põhjendatuna. Nimelt ilmus artikkel „Mis on Rahvaste-
liit?“ 1924. a. „Vikerkaar“ #39, 40.
G. M. mine all, kust teie ta „rotsite“.

A. Kivimets. — Teile on ka vaim kusaqilt raamatust peal väinud ja kiisab teid taga.

Silva... — „... muud ei ole sellest inimesest järele jäänud kui lõhnavad lilled hana-
künnkal.“ Oehh! Üllatusi on meil küll,
poleks vaja enam saata.

A. V. — Algus ja lõpp ei „klapi“.

M. N. — Joonistused tehniliselt läbiviimata.

